



TIPY NA VÍKEND

Jizerka

Muzeum slaví
Den stromů

Den stromů můžete oslavit zítra od deseti dopoledne do tří hodin odpoledne na Jizerce. Místní Muzeum Jizerských hor se připojuje k Mezinárodnímu dni stromů akcí, která ukáže svět těchto rostlin zajímavou formou interaktivních zastavení. Akce je vhodná pro rodiny s dětmi v rámci obvyklé prohlídky. Na několika stanovištích bude připravena spousta ukolů a malých dovedností s poučením. (jan)

Česká Lípa

Sobota ve znamení
archeologie

Třetí sobota v říjnu je po každý rok vyhrazena Mezinárodnímu dni archeologie. V ten den různé organizace napříč celým světem nabízejí archeologický program a zábavu návštěvníkům všeho věku a všech zájmů. Pracovníci Vlastivědného muzea a galerie v České Lípě již podruhé zvou na malé archeologické putování Českou Lípou, na speciální prohlídku Archeologického muzea spojenou s promítáním, ale i do expozic hlavní budovy muzea – kláštera. Program je vhodný i pro rodiny s dětmi. Muzeum má otevřeno od devíti ráno do pěti hodin odpoledne s výjimkou hodinové polední pauzy, vstup je zdarma. Svátek archeologie byl poprvé slaven ve Spojených státech amerických v roce 2011, rychle však pronikl do zahraničí. Od roku 2014 se pravidelně koná i v České republice. (jan)

Rynoltice

Divadlo Matýsek
zve na první
Rynoltické sluně

Nový dětský festival založili v Rynolticích. Jmenuje se Rynoltické sluně a jde o rodinnou přehlídku divadla a hudby. Koná se zítra od dvou odpoledne do devíti hodin večer v rynoltickém kulturním domě. Pořádající domácí Divadlo Matýsek oslaví dvacety, dále vystoupí Naivní divadlo Liberec, Divadlo Kejkliř Praha, dramatický kroužek při základní škole Rynoltice a skupina Isara z Mladé Boleslavi, která hraje celt-folk-rock, skotské a irské lidovky. Nebudou chybět výtvarné dílny pro děti a minijarmark. Vstupenky jsou slosovatelné. (jan)

Semily

Paroháč vymáchá
porotu v Jizeře

Přehlídka divadelních a loutkářských souborů s tradičním porotou a máčením poroty v Jizeře – to je festival Semilský paroháč, který se už podvacáté koná v kulturním centru Golf dnes i zítra. „V pátek si nenechte ujít příběh ze Starého zákona Bůh ví, jak to bylo a večerní jedinečné neverbální divadlo jednoho herce bez masky Pantomima Michala Hechta. Sobotní podvečer zahájí gastronomická groteska Happy Hour! od profesionálního souboru Squadra Sua. Následovat bude hudební nářez kapely Ting. Úspěšná komedie z prostředí domova pro seniory Upokojenkyne překvapí dávkou citlivého humoru. Třešnickou na pomyslném dortu bude oblíbené pardubické Divadlo Tři,“ zvou pořadatelé. Program probíhá ve všech prostorách kulturního centra Golf a v sále radnice. Vstupné je dobrovolné. (jan)

Pod Ještědem se les vysadí sám a odolá i kůrovci

V Kryštofově Údolí roste trochu jiný les. Nemá paseky a les se tu obnovuje převážně sám. Šetří náklady a je ekologický.

Adam Pluhař
redaktor MF DNES



KRYŠTOFOVO ÚDOLÍ Je to zdánlivě obyčejný les v Kryštofově Údolí na severním svahu Zimova kopce, přitom se na něj jezdí dívat exkurze.

Viditelně je v něm trochu víc kleslí a pahýlů ponechaných svému osudu. Ale hlavně v něm nenajdete žádnou paseku vykácenou pilami dřevorubců. Přitom se v něm těží. Jenže jinak než v převážně většině ostatních lesů.

Dohromady pětadvacet hektarů obecního lesa představuje tak zvané nepasečné neboli přírodně blízké hospodaření. Takto pěstovaný les dokáže mít větší ekonomický přínos. Obnovuje se totiž převážně sám a tím vlastníkovi výrazně šetří náklady. Kromě toho nabízí i ekologičtější přístup.

„Tím, že tady umožníme využít velké síly přirozených přírodních procesů, protože se les sám obnoví, nemusí vlastník vynaložit náklady na pěstování. Nebo jen minimálně. Les má víc pater. A i kdyby došlo ke kolapsu horního patra, les nezahyne,“ říká Jan Duda, odborný lesní hospodář v Kryštofově Údolí.

V přirozeně obnově lesu přezívají nejpřízpusobivější stromky. Takto vzniklý les bude mnohem odolnější. Díky tomu, že v Kryštofo-

vě Údolí nevznikají smrkové monokultury, není tamní les ani tak náchylný na řádění kůrovce.

Les se tímto přírodě blízkým způsobem pěstuje v Kryštofově Údolí přes 20 let. A za tu dobu jsou vidět výsledky.

Od loňska proto oblast slouží jako oficiální ukázka nepasečného hospodaření. Neboli slovy lesníků jako „demonstrační objekt“ spolku Pro Silva Bohemica. Na hektarové ploše se od loňska navíc přesně sleduje, jak se les vyvíjí. Při loňském měření tady rostlo 291 stromů. S dalším sčítáním se počítá za pět let.

Vlastníkům a správčům lesa má ukázat cesty k ekonomicky výhodnějšímu, šetrnějšímu a ekologicky vhodnějšímu způsobu obhospodařování. Další podobný ukázkový objekt je v rámci Libereckého kraje v majetku města Doksy.

Nevznikají tady žádné paseky

Při kácení se vybírají převážně pokřozené nebo naopak zralé a silné stromy. Protože se v Kryštofově Údolí nekácí plošně, nepadnou k zemi stromy s tenčími kmeny, jež by za několik let vydaly větší užitek. Těží se tu přibližně 15 až 20 stromů na hektar jednou za pět let.

V lese obce Kryštofovo Údolí především nevznikají žádné paseky, jejichž údržba a zalesnění je při obnově lesa nejnákladnější. Šplhá se ke stovkám tisíc korun na hektar. „Les si dokáže poradit sám,“ ukazuje Jan Duda u země sotva zmatelně asi dvouleté smrčky. Rostou hustě na místech, kde motorové pily pokácely vzrostlý strom, po němž zbyl jen mohutný pařez. Opodál ale rostou už desetileté a starší smrky. Stejně jako buky, břízy, javory nebo jasanů nejružnějšího stáří. Lesní půda je jimi doslova posetá.

Některé pahýly po polomech a spadané větve se neodvážejí. Tlející dřevo pomáhá zadržovat vodu, dává živiny půdě a malým semenáčkům. Polomů ale tento les během 20 let poznal jen minimum. „Pouze loni jsme kvůli velmi silnému větru zpracovávali asi sto čtyřicet kubiků dřeva. Nic zásadního se tu nestalo. Jen se sem dostalo víc světla. Budou z toho profitovat jiné, na světlo náročnější dřeviny,“ říká Duda.

I když se les obnovuje sám, jsou i v lese obce Kryštofova Údolí oplocenky. Je jich 15 a dorůstají v nich především jedle bělokoré. Ty jediné sem lesníci dosazují uměle. V okolí totiž nejsou vzrostlé stromy a jedle se nemohou samy obnovovat. Pokud by nebyly za plotem, zdecimuje je lesní zvěř. Lesníci se ale zásadně potýkají se škodami způsobenými zvěří i u dalších dřevin.

„Jedle historickým hospodařením člověka v pasečném systému nedostávala šanci. V mládí roste pomalu a vyžaduje určitou míru zastínění, na pasekách neměla možnost se obnovit. Rychleji rostoucí smrky jí přerůstaly a hospodáři je preferovali. Proto jedle vymizela,“ vysvětluje Jan Duda. „Návrat jedle do lesa je náročnější. Pak se ale i ona začne zmlazovat sama,“ upozorňuje lesník.

Na pořízování sazenic a zřizování oplocenek přispívá Nadace Ivana Dejmalá. Dotace poskytuje i stát a krajský úřad. Jen zřízení kilometru oplocenky se pohybuje kolem 90 tisíc korun.

Jan Duda říká, že nikdy nemusel před zastupiteli obce složitě obhajovat tento způsob hospodaření. „Je to důkaz toho, že na vesnicích zůstává ten selský rozum. Zastupitelé ví, že i kdyby nám smrky sežral kůrovec, dole pod nimi bude pořád zeleno.“



V lese v Kryštofově Údolí hospodáří přírodě blízkým způsobem. Na snímku je odborný lesní hospodář Jan Duda. Foto: Ota Bartovský, MAFRA

Bude Liberec vymáhat pokutu po exprimátorovi?

LIBEREC Pokutu za špatné nakládání s budovou Uranu ministerstvo financí Liberci neodpustí. Už by to ale nemělo být devatenáct milionů, ale jen necelé čtyři.

Primátorovi Tiboru Batthyánymu se podařilo předjednat výrazné snížení. Na úplné odpuštění dluhu nechťelo ministerstvo přistoupit. „Ten spor se táhne už řadu let. Nikomu žádná škoda nevznikla, Uran jsme ani nezbourali, ani neprodali někomu jinému, jen ho předchozí vedení města dalo do zástavy, když se v roce 2010 vydávaly městské dluhopisy. Nikdo si tehdy nevšiml, že Uran se do zástavy dát nesmí. Nevšimli si toho lidi na radnici, ani na ministerstvu, kde seznám majetku k zástavě schvalovali,“ uvedl Batthyány.

Na chybu se přišlo až po dvou letech. Budovu Uranu získalo město zadarmo od státu. Podmínka ovšem byla, že dům bude sloužit minimálně do roku 2025 jako sídlo úředníků a nesmí přijít do zástavy. I když se teď primátorovi podařilo předběžnou dohodou ušetřit Liberci na pokutě 15 milionů korun, podle Jaromíra Baxy, z uskupení Liberec otevřeně lidem, by měl někdo za vzniklou chybu nést odpovědnost. „Samozřejmě vítám, že se podařilo podstatnou část pokuty prominout, ale pořád čtyři miliony budeme platit. Město by proto vzniklou škodu mělo vymáhat. Když se totiž v červnu 2010

schvaloval majetek do zástavy, tak se zastupitelka Kolomá přímo dotázala tehdejšího primátora Jiřího Kittnera, zda to v případě Uranu není problém. A on odpověděl, že to problém není. Je to v zápise. Ukázalo se ale, že to není pravda,“ poukázal Baxa.

Podle Batthyányho ale zatím není k vymáhání škody důvod. „Dokud nebudeme mít černé na bílém potvrzené od ministerstva financí, že platí tahle snížená částka, tak jsme pouze ve fázi příslibu. Nemáme teď sto procentní jistotu, že to takhle dopadne, jestli se neobjeví nové skutečnosti. Takže ani škodní komise nemohla pochopitelně zasedat,“ zdůvodnil primátor.

Zároveň uvedl, že nechce, aby se z toho stala politická věc. „Nerad bych, aby to vyústilo v nějakou politickou řečnickost. Je pravda, že město postupovalo v rozporu se smlouvou. Ale případné vymáhání škody by se mělo řešit, až bude uzavřena záležitost s vyšší pokutou,“ dodal Batthyány.

Jestli škodní komise začne Uran řešit, bude už na vůli nového vedení města. Jiřímu Kittnerovi už jednou hrozilo, že po něm město bude vymáhat jeden milion korun za údajné machinace s městskými pozemky na Ještědu a ve Veselí. Soud ho ale v plné míře osvobodil.

– Jana Pavlíčková

Budoucí návrhářky pracují v portugalských textilkách

LIBEREC Budoucí módní návrhářky, které studují v libereckých Kateřinkách, se letos vypravily již podruhé na zkušenou do Portugalska. Výrobky českých stážistek, umístěných do textilky COM-PRENSA, putují do běžného prodeje zákazníkům.

„Stáže v Portugalsku mají výhodu, že jejich účastnice pracují přímo na místě v oblasti konfekční módy, což jim v České republice ne-

dokážeme prakticky zajistit. U nás totiž výroba konfekce ustala,“ upozornil Václav Tichý, ředitel liberecké Střední školy uměleckořemeslné a oděvní, kam módní návrhářky chodí.

Při dvoutýdenních stážích na jaře a na podzim dívky využily své zkušenosti získané při práci doma v Liberci. Představují ji tam například na molech při módních přehlídkách.

„Jde o další významný úspěch na-

ších budoucích módních návrhářek. Severní Portugalsko je tradiční svojí výrobou textilu, jako kdysi bývalo Liberecko,“ poznamenal Tichý. „Severoportugalským manufakturám a výrobcům se daří, takže jde o dobré místo pro naše zahraniční praxe.“

Podle Tichého se dívkám poznatky z Portugalska hodí, poněvadž v propojeném světě módy se musí pohybovat jako ryby ve vodě. Návrhářky se na praxích zapojují do výroby, navrhování střihů, do výběru materiálů a učí se práci s laserovou tiskárnou. Všechno dělají za plného provozu, nejde o žádná cvičení. „Pracují kvalitně a přesně od prvního dne. Všechno jde totiž do expedice a dál k zákazníkům,“ vysvětluje Tichý. „Zahraniční stáže jim přináší nový rozměr získávání odborných dovedností. Sžívají se s cizím prostředím, mluví anglicky s kolegy a hlavně cítí zodpovědnost. Jde o úplně odlišný zážitek, daleko silnější, než to, co zažijí doma.“

Praxemi v Portugalsku chce škola zpopularizovat obor módní návrhářství. „Ve světě mezi návrháři uspěje mnoho mužů. Dříve vedli krejčovské salony a módní salony také muži, což bychom chtěli obnovit,“ dodává Tichý. (ouš)



Návrhářky na portugalské praxi. Foto: Jan Pavlů